

Rozdział I. Obowiązek dokonywania transakcji w obrocie gospodarczym za pośrednictwem rachunku bankowego – bezpieczeństwo obrotu czy ograniczanie swobody działalności gospodarczej

dr Joanna Ablewicz

Słowa kluczowe: Płatności bankowe, limit transakcji gotówkowych, rachunek płatniczy.

Streszczenie: Artykuł omawia ustawy obowiązek dokonywania transakcji w obrocie gospodarczym za pośrednictwem rachunku płatniczego przedsiębiorcy. Przedstawiono w nim argumenty, które uzasadniają określenie limitu transakcji gotówkowych na 15 tys. zł.

Zgodnie z art. 19 PrPrzedsiębiorca dokonywanie lub przyjmowanie płatności związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą następuje za pośrednictwem rachunku płatniczego przedsiębiorcy, w każdym przypadku, gdy:

- 1) stroną transakcji, z której wynika płatność, jest inny przedsiębiorca oraz
- 2) jednorazowa wartość transakcji, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 15 tys. zł lub równowartość tej kwoty, przy czym transakcje w walutach obcych przelicza się na złote według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania transakcji.

Celem wprowadzonych zmian jest uszczelnienie obrotu gospodarczego, wzrost uczciwej konkurencji między przedsiębiorcami przez wyeliminowanie tzw. szarej strefy¹, czyli sytuacji, gdy nie dochodziło do udokumentowanych fakturą transakcji (w chwili obecnej płatności zbliżone do 15 tys. euro są najczęściej dokonywane bezgotówkowo, jednak często dochodzi do rozliczenia gotówkowego płatności opiewającej na np. kilkadziesiąt tysięcy złotych, co może świadczyć o transakcji, która nie miała *de facto* miejsca)².

Według założeń Ministerstwa Finansów, wprowadzone zmiany doprowadzą także do zwiększenia dochodów budżetu państwa oraz ograniczenia wyłudzeń, czy unikania płacenia VAT (tzw. *tax avoidance* i *tax evasion*)³. Podobne działania zostały podjęte w Europie, m.in. we Francji (od ubiegłego roku limit transakcji gotówkowych wynosi tam 1000 euro), w Hiszpanii (limit 2500 euro), na Węgrzech, we Włoszech czy Portugalii (limit 1000 euro), w Belgii (limit 3000 euro⁴), a w Grecji (limit 1500 euro)⁵. W Danii nie ma limitu; jednak w przypadku nabycia usług od przedsiębiorcy w kwocie przekraczającej 10 tys. koron (ok. 1340 euro) płatnych gotówką, nabywca będzie odpowiadał solidarnie ze sprzedawcą, jeżeli ten nie uiści podatku dochodowego i VAT od tej transakcji. Podobnie w Irlandii nie ma limitu; jeżeli jednak przedsiębiorca przyj-

¹ Inaczej uważa m.in. K. Komorniczak, ekspert BCC ds. prawa podatkowego, według którego tzw. szara strefa działa właśnie dzięki systemowi bankowemu. „Założenie rachunku bankowego oraz przeprowadzenie rozliczeń z wykorzystaniem systemu bankowego nie stanowi dla przestępców jakiegokolwiek bariery. Rachunki są zakładane dla podstawionych osób fizycznych (względnie osób prawnych reprezentowanych przez takie osoby fizyczne). Co więcej, często zdarza się, że dla potrzeb przeprowadzenia oszukańczego obrotu – aby przyspieszyć przepływ pieniądza – wszystkie zaangażowane w obrót podmioty zakładają rachunki bankowe w tym samym banku. Skoro posłużenie się obrotem bezgotówkowym nie stanowi problemu dla podmiotów dopuszczających się oszustw podatkowych, to nie sposób przyjąć – bez dalszych jasnych dowodów – że transakcje realizowane w formie gotówkowej są obciążone większym ryzykiem pozorności niż transakcje bezgotówkowe”, zob. Obniżenie limitu transakcji gotówkowych niekorzystne dla przedsiębiorców, www.infor.pl, <http://ksiegowosc.infor.pl/wiadomosci/738414,2,Obnizenie-limitu-transakcji-gotowkowych-niekorzystne-dla-przedsiębiorców.html>.

² Zob. też raport Europolu o ograniczaniu transakcji gotówkowych w krajach UE, <https://www.europol.europa.eu/content/cash-still-king-criminals-prefer-cash-money-laundering>.

³ W. Drózd, Komunikat prasowy Ministerstwa Finansów, http://www.mf.gov.pl/en/web/wp/wszystkie-aktualnosci/-/asset_publisher/Id8O/content/nizszy-prog-transakcji-gotowkowych-ogranicz-wyludzenia-w-vat/pop_up;jsessionid=23E8D53CDA6488502F1E17EFC976DA99?_101_INSTANCE_Id8O_viewMode=print.

⁴ Sankcją za naruszenie limitu jest grzywna od 250 do 225 000 euro; ponadto obowiązuje zakaz rozliczeń gotówkowych przy nabyciu nieruchomości.

⁵ *Ibidem*.

muje zapłaty w gotówce przekraczające 15 tys. euro, jest on zobowiązany zgłosić ten fakt do administracji podatkowej⁶.

Działania podjęte w tych państwach europejskich, w których wprowadzono limity, spowodowały spadek szarej strefy o ok. 2 punkty procentowe, co w Polsce dałoby ok. 2 mld zł dodatkowych wpływów do budżetu⁷.

Z art. 19 PrPrzedsiębiorstwa wynikają obowiązki dla każdego przedsiębiorcy działającego na podstawie polskiego prawa, zarówno otrzymującego zapłatę, jak i dokonującego płatności. Jeżeli przepisy ustawy mają zastosowanie, należy przestrzegać limitu płatności nawet wtedy, jeżeli do przedsiębiorcy – drugiej strony transakcji – przepisów się nie stosuje (jest to np. przedsiębiorca zagraniczny).

Podmiotami normy z art. 19 PrPrzedsiębiorstwa są podmioty podlegające obowiązkowi wpisu do CEIDG albo rejestru przedsiębiorców KRS, uwzględnia się nie tylko kryterium formalne – fakt wpisania do CEIDG/KRS, ale również to, czy dany podmiot miał obowiązek wpisać się do rejestru. Limit transakcji gotówkowych stosuje się również do:

- 1) fundacji, izb gospodarczych, czy innych podmiotów, które równocześnie figurują w rejestrze przedsiębiorców KRS;
- 2) przedsiębiorców zagranicznych prowadzących działalność gospodarczą w Polsce przez oddział (zarejestrowany w KRS);
- 3) wspólników spółki cywilnej;
- 4) polskiego przedsiębiorcy (czasowe transgraniczne świadczenie usług) dokonującego poza granicami Polski transakcji z przedsiębiorcą zagranicznym (działalność transgraniczna nie jest odrębnym przedsiębiorstwem, co nie zmienia faktu, że działający zagranicą przedsiębiorca podlega polskiemu prawu).

Przykład

Niemiecka spółka zarejestrowała w KRS oddział, na rzecz którego zamierza kupić w Polsce wyposażenie biura. Oddział nie jest odrębnym przedsiębiorcą (przedsiębiorcą jest niemiecka spółka), jednak z faktu rejestracji oddziału w rejestrze przed-

⁶ Uzasadnienie projektu ustawy, Druk Nr 322.

⁷ L. Skiba, II czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, www.bankier.pl, <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Rzad-ograniczy-platnosc-gotowkowe-3476151.html>.

siębiorców KRS, podlega on polskiemu prawu, w tym limitowi transakcji gotówkowych.

Przepisom tego artykułu nie podlegają podmioty inne niż przedsiębiorcy – limit nie dotyczy również przedsiębiorców posiadających taki status na podstawie rejestracji w innym kraju (przedsiębiorca zagraniczny), jeżeli na terytorium RP nie prowadzą oni działalności oraz podmioty wpisane wyłącznie w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Przykład

Fundacja wpisana do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej zamierza sprzedać część swojego majątku – sprzęt fotograficzny. Ponieważ nie jest wpisana do rejestru przedsiębiorców, jak również faktycznie nie prowadzi działalności gospodarczej, może przyjąć zapłatę w gotówce, nawet jeżeli przekracza ona limit 15 tys. zł. Małgosia jest spółniczką spółki jawnej – kupującą. Ponieważ dokonuje zakupu od nieprzedsiębiorcy, może zapłacić za kupowany sprzęt gotówką.

Wymogom art. 19 PrPrzedsięb nie podlegają także rolnicy ryczałtowi – podmiot nie jest w rozumieniu przepisów przedsiębiorcą – brak obowiązku wpisu w CEIDG albo KRS.

Przykład

Rolnik Tomasz ma podpisaną umowę o stałej współpracy z hurtownią. Kilka razy w miesiącu hurtownik – Andrzej przyjeżdża po warzywa, które następnie pakuje i sprzedaje do sklepów. Zgodnie z umową, Andrzej płaci Tomaszowi za towar odebrany w danym miesiącu do 20. dnia kolejnego miesiąca. Jednorazowa dostawa ma wartość ok. 5000 zł, ale wartość zakupów w miesiącu to ok. 20 tys. zł. W takiej sytuacji Andrzej może zapłacić Tomaszowi gotówką, pomimo że wartość zakupów w umówionym okresie rozliczeniowym (miesiącu) przekroczyła limit ustawowy. Jest tak, ponieważ Tomasz jest rolnikiem, a nie przedsiębiorcą.

Ponadto wyłączeniom podlegają także:

- 1) osoby fizyczne dokonujące zakupu przedmiotów do majątku prywatnego przed zarejestrowaniem działalności gospodarczej, przedmioty te następnie zostaną wciągnięte do ewidencji środków trwałych prowadzonych przez nie działalności gospodarczych (takie osoby nie spełniają definicji przedsiębiorcy);

- 2) komornicy – nie są przedsiębiorcami w rozumieniu PrPrzedsięb;
- 3) przedsiębiorcy zarejestrowani poza Polską, świadczący usługi na terytorium RP (w ramach czasowego transgranicznego świadczenia usług).

Aby prawidłowo zastosować normę art. 19 PrPrzedsięb, należy wytłumaczyć, czym jest transakcja w rozumieniu tego przepisu.

Transakcja posiada następujące cechy:

- 1) występują w niej co najmniej dwie strony;
- 2) jest to czynność prawna (wywołująca jakiś skutek określony w prawie – np. przeniesienie własności rzeczy);
- 3) ma związek z wykonywaną działalnością gospodarczą (zakup jest dokonywany na potrzeby działalności/sprzedaż jest dokonywana w związku z działalnością gospodarczą);
- 4) może polegać na dokonaniu jednej lub więcej płatności;
- 5) umowa może być zawarta w dowolnej formie (zgodnej z przepisami), w tym ustnie.

Przez „wartość transakcji” należy rozumieć wartość transakcji określoną w umowie. Nie ma jednoznacznej definicji tego czym jest transakcja, czy i z jakiego okresu płatności powinny być sumowane. Sądy wykluczają możliwość sztucznego dzielenia transakcji, aby ominąć przepisy dotyczące limitu obrotu gotówkowego, natomiast każdy przypadek jest oceniany indywidualnie.

Limit 15 tys. zł odnosi się wyłącznie do regulowania zobowiązania za pomocą dokonania zapłaty. Limit ten nie znajdzie zastosowania dla innych niż wymienione form regulowania lub wygasania zobowiązań:

- 1) kompensata,
- 2) wymiana barterowa,
- 3) umowa odnowienia,
- 4) zapłata wekslem albo
- 5) udzieleniem innego świadczenia w miejsce zobowiązania.

Te formy zapłaty odbywają się poza rachunkiem płatniczym, jednak nie są objęte przytoczonymi przepisami, pomimo że dochodzi do uregulowania zobowiązania. Z kolei zobowiązania uregulowane w innej formie niż płatności, będą w całości kosztem uzyskania przychodu, bez względu na wysokość rozliczanej kwoty, oczywiście jeśli spełnione będą ogólne przesłanki zaliczenia wydatku do kosztów podatkowych, wskazane w art. 22 ust. 1 PodDochOsFizU (art. 15 ust. 1 PodDochOsPrawU), a jednocześnie nie będą zachodziły okoliczności wymienione w art. 23 ust. 1 PodDochOsFizU (art. 16 ust. 1 PodDochOsPrawU), wyłączające prawo do uznania tych wydatków za koszty podatkowe.

Przykład

Przedsiębiorstwo „ABC” ma należność wobec przedsiębiorstwa „XYZ” w wysokości 38 tys. zł, a przedsiębiorstwo „XYZ” ma zobowiązanie wobec przedsiębiorstwa „ABC” w wysokości 38 tys. zł. Między przedsiębiorstwami została podpisana umowa kompensaty 10.2.2019 r. i w tym też dniu wygasły powyższe wierzytelności. W związku z powyższym mamy do czynienia z regulacją zobowiązań zgodnie z umową, więc nie obowiązuje w tym przypadku limit płatności gotówką, gdyż przedsiębiorstwa dokonują regulacji zobowiązań za pomocą kompensaty.

Jednorazowa wartość transakcji, to cała wartość należności lub zobowiązań związanych z odpłatną dostawą towaru lub odpłatnym świadczeniem usług, które zostały określone w umowie zawartej między przedsiębiorcami. Limit transakcji oblicza się w kwotach brutto (przepisy mówią o płatności, a więc kwocie, która jest przekazywana kontrahentowi, dlatego do obliczania wysokości limitu przyjmuje się wartość brutto). Wybór waluty płatności przez strony nie ma wpływu na limit płatności gotówkowych. W przypadku określenia ceny w walucie obcej, wartość transakcji oblicza się na podstawie kursu walut NBP z dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania transakcji.

Z kolei rachunek płatniczy to zarówno rachunek bankowy, SKOK oraz mechanizmy pośrednie, takie jak płatność kartą czy platformy internetowe (DotPay, PayU)⁸. Ważne, aby płatność odbyła się przez rachunek płatniczy przedsiębiorcy. Obowiązek może być zrealizowany z rachunku prywatnego przedsiębiorcy jednoosobowego, firmowego, a także przy wykorzystaniu rachunku prowadzonego wspólnie dla kilku osób⁹.

Jeśli limit zostanie przekroczony, powstaną następujące konsekwencje:

- 1) urząd skarbowy może zablokować konto przedsiębiorcy (można zwolnić w części na zapłatę np. wynagrodzenia);
- 2) przedsiębiorca nie może zaliczyć takiej płatności do kosztów uzyskania przychodów i ponosi ryzyko odpowiedzialności solidarnej z kontrahentem za zaległości podatkowe, jeśli nie zapłaci on należnego podatku VAT od transakcji (chyba że w ciągu 3 dni od zrobienia przelewu na niewłaściwy numer rachunku bankowego poinformuje się o tym naczelnika

⁸ Zob. <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-zakladanie-dzialalnosci-gospodarczej-konto-firmowe-czy-prywatne>.

⁹ Zob. interpretację Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 3.2.2017 r., 0461-ITPB3.4510.704. 2016.1.JS.

urzędu skarbowego właściwego dla sprzedawcy) – jeśli przeleje na inne konto niż w wykazie (od 1.1.2020 r.);

- 3) obowiązek zwrotu dofinansowania z UE;
- 4) zasady te stosuje się także w przypadku:
 - a) nabycia lub wytworzenia środków trwałych albo nabycia wartości niematerialnych i prawnych,
 - b) dokonania płatności:
 - po likwidacji pozarolniczej działalności gospodarczej,
 - po zmianie formy opodatkowania na zryczałtowaną formę opodatkowania określoną w ustawie o zryczałtowanym podatku dochodowym albo w ustawie o podatku tonażowym;
- 5) zmniejszenie kosztów uzyskania przychodów następuje za rok podatkowy, w którym nastąpiła likwidacja tej działalności, albo za rok podatkowy poprzedzający rok podatkowy, w którym nastąpiła zmiana formy opodatkowania.

Należy pamiętać, że przedsiębiorcę nabywającego towary lub usługi w okresie zawieszenia działalności oraz przyjmującego należności – jeżeli zapłata następuje w związku z działalnością gospodarczą – obowiązuje limit gotówkowy.

Przykład

Małgosia zarejestrowała jednoosobową działalność gospodarczą w zakresie fotografii ślubnej. W związku z tym, że zimą nie ma żadnych zleceń, Małgosia zawiesiła działalność. Piotr, kolega Małgosi, prowadzący taką samą działalność, zamierza ją zakończyć i sprzedać wyposażenie studia po okazyjnej cenie 28 tys. zł. Jeżeli Małgosia zdecyduje się na zakup sprzętu, to pomimo zawieszonych działalności gospodarczej jest przedsiębiorcą i będzie musiała zapłacić bezgotówkowo.

Ważne, aby pamiętać, że w przypadku płatności u kuriera za pobraniem, jeżeli wartość transakcji (dostawy) między przedsiębiorcami przekracza limit ustawowy, płatność musi być dokonana u kuriera w formie bezgotówkowej, np. kartą płatniczą.

Przykład

Piotr prowadzi sklep internetowy z elektroniką. Jego kontrahentka Anna zamówiła kilka drogich produktów (suma przekroczyła 15 tys. zł) i w związku z tym przed zapłatą chciała je obejrzeć i ocenić, czy nie mają wad. Przedsiębiorcy umówili się, że towar zostanie dostarczony przez firmę kurierską z opcją płatności przy odbiorze. Niezależnie od tego, w jaki sposób kupujący płaci za towar, firma kurierska po otrzymaniu zapłaty przelewa środki na rachunek bankowy Piotra. Z kolei Anna

ma obowiązek zapłacić za pośrednictwem rachunku bankowego. Nie może zapłacić kurierowi w gotówce po zbadaniu jakości dostarczonych rzeczy. Bez znaczenia pozostaje tu fakt, że firma kurierska rozliczy się z Piotrem bezgotówkowo.

Wymaga podkreślenia, że jeżeli wartość transakcji przekracza limit 15 tys. zł, cała kwota musi być zapłacona w formie bezgotówkowej. Nie można podzielić płatności w taki sposób, że część zostanie zapłacona gotówką, a część w formie bezgotówkowej. Ponadto wpłata gotówki na rachunek bankowy kontrahenta albo wykonanie przelewu pocztowego nie jest płatnością bezgotówkową. Z kolei przy płatnościach ratalnych wszystkie raty stanowią jedną transakcję, ponieważ są związane z jednym zakupem. Muszą być zatem dokonywane z uwzględnieniem limitu obrotu gotówkowego.

Przykład

Przedsiębiorca budowlany – Adam, kupuje w hurtowni Katarzyny materiały budowlane. Dziś kupił okna i drzwi za 18 tys. zł. Od klienta – osoby fizycznej – otrzymał zaliczkę w gotówce w wysokości 5 tys. zł. Adam chciałby pozbyć się gotówki, więc zamierza podzielić płatność tak, że 5 tys. zł zapłaci w gotówce, a pozostałą część – 13 tys. zł przelewem. Katarzyna nie może przyjąć takiej płatności częściowo w gotówce, ponieważ wartość transakcji przekracza 15 tys. zł. Rozliczenie powinno nastąpić przez rachunek płatniczy. Również dla Adama wartość transakcji to 18 tys. zł i w związku z tym, że przekracza ona limit ustawowy, całość powinna być zapłacona w formie bezgotówkowej.

Opinie o zmianach są różne. Ekspertci bankowi uważają, bowiem że wprowadzone zmiany doprowadziły do ograniczenia swobody działalności gospodarczej. Ponadto mają na celu uzyskanie pełnej kontroli nad obrotem gospodarczym przez „wyurugowanie gotówki z życia gospodarczego”. Według niego celem nie jest eliminacja tzw. szarej strefy, ale dążenie państwa do wprowadzenia zakazu używania fizycznego pieniądza w transakcjach pomiędzy osobami fizycznymi, aby móc opodatkować każdą transakcję, co w rezultacie ma doprowadzić do fikcji swobody działalności gospodarczej¹⁰. Czy tak jest rzeczywiście? Należy się zgodzić, że wprowadzone zmiany ograniczą swobodę działalności gospodarczej, ale przecież już poprzednie brzmienie nieobowiązującego

¹⁰ K. Kolany, Rząd ograniczy płatności gotówkowe, [www.bankier.pl](http://www.bankier.pl/wiadomosc/Rzad-ograniczy-pлатnosci-gotowkowe-3476151.html), <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Rzad-ograniczy-pлатnosci-gotowkowe-3476151.html>. Podobnie też T. Krywan, Płatność gotówką tylko do 15 000 zł, projekt zmian w PIT oraz CIT, podatki.abc.com.pl, <http://www.podatki.abc.com.pl/czytaj/-artykul/pлатnosc-gotowka-tylko-do-15-000-zl-projekt-zmian-w-pit-oraz-cit>.

art. 22 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wprowadzało ograniczenie swobody, z tym, że dotyczyło wyższej kwoty¹¹. Czy jednak nie należy uznać tych zmian za zasadne w świetle oczekiwanych korzyści, czyli eliminacji szarej strefy, zwiększeniu wiarygodności i konkurencji wśród przedsiębiorców? Czy faktycznie takim problemem jest dokonanie przelewu? Wydaje się, że w chwili obecnej o wiele łatwiej i bezpieczniej jest dokonać przelewu bankowego, niż przechowywać gotówkę w biurze. Podniosą się zapewne głosy, że trzeba jakoś płacić dostawcom czy pracownikom, że często przedsiębiorcy wręcz proszą kontrahentów o płatność gotówką, by mieć na takie wypłaty. Czy jednak i pracownikom nie można płacić przelewem? Czy nie można łatwiej raz w tygodniu dokonać kilku przelewów, niż biegać do bankomatów, czy banków i dokonywać wypłat, czy też wpłat na rachunki przedsiębiorców? Czy wożenie gotówki samodzielnie do banku, pomimo że przedsiębiorca traci na to kilka godzin tygodniowo i naraża się na niebezpieczeństwo, jest lepsze i prostsze?¹².

Wydaje się, że noszenie czy posiadanie w biurze dużej ilości gotówki, to tylko narażanie się na niebezpieczeństwo jej utraty w drodze włamania i kradzieży. W dobie powszechnego dostępu do usług bankowych wydaje się, że dokonywanie płatności przy pomocy rachunku bankowego jest ponadto prostsze, szybsze i bezpieczniejsze niż płatności gotówkowe. I nie sposób przyjąć, aby koszty prowadzenia rachunku bankowego, czy koszty związane z dokonywaniem transakcji były tak wysokie, aby miały uderzać w przedsiębiorców i znacznie ich ograniczać. Głosy przeciwko wydają się być raczej obawą o to, że teraz nie będzie można kombinować, czy „płacić pod stołem”, zresztą odchodzenie od pieniądza gotówkowego jest powszechne na całym świecie, przede wszystkim właśnie z uwagi na bezpieczeństwo¹³, a nie poszukiwaną teorię spiskową kontroli państwa¹⁴.

¹¹ Należy także zauważyć, że na gruncie ustawy z 19.11.1999 r. – Prawo działalności gospodarczej, do 2004 r. stosowany był próg płatności dokonywanych z wykorzystaniem rachunku bankowego w wysokości 3000 euro, zatem niższy nawet niż wprowadzony obecnie.

¹² Według Idea Bank robi to 80% przedsiębiorców, aż 17% ankietowanych obawia się napadu w drodze między firmą a bankiem. Zob. Polski przedsiębiorca nie rozstaje się z gotówką – w dzień i w nocy, <http://www.polskieradio.pl/42/1699/Artykul/1234613,Polski-przedsiębiorca-nie-rozstaje-sie-z-gotowka-%E2%80%93-w-dzien-i-w-nocy>.

¹³ Np. w amerykańskiej sieci wypożyczania samochodów „Enterprise” jest zakaz dokonywania nawet niewielkich (ok. 200 dolarów) płatności gotówką z uwagi na bezpieczeństwo pracowników i zmniejszenie ryzyka napadów rabunkowych (ż.w.).

¹⁴ W ostatnich latach wzrastała liczba wystawianych fałszywych faktur, które są metodą na tworzenie kosztów. Jak stwierdził L. Skiba: „W 2013 r. instytucje podatkowe odnalazły podczas kontroli faktury na łączną wartość 20 mld zł, w 2014 r. to już było 30 mld zł, a w 2015 r. to jest

Co do ograniczenia szarej strefy, to oczywiście jest, że dla transakcji w niej dokonywanych charakterystyczne są rozliczenia gotówkowe, a transakcje te nie są udokumentowane. Należy także przyjąć, że obniżenie progu płatności dokonywanych za pośrednictwem tego rachunku zwiększy liczbę płatności dokonywanych przez przedsiębiorców, natomiast koszty dostosowania się do tego wymagania należy uznać za pomijalne w skali gospodarki oraz w skali pojedynczych podmiotów ze względu na upowszechnienie usług finansowych, dostosowanych do potrzeb przedsiębiorców. Na podstawie analizy aktualnej oferty rynkowej, skierowanej do przedsiębiorców można stwierdzić, że wysokość opłat i prowizji za prowadzenie rachunków nie powinna stanowić bariery w prowadzeniu takich rozliczeń, pomimo proponowanego obniżenia progu płatności. Podnoszone są także argumenty, że wprowadzona zmiana będzie uciążliwa „głównie dla mniejszych i średnich przedsiębiorców, prowadzących działalność handlową (np. handel artykułami rolno-spożywczymi)”.

W przypadku tradycyjnego przelewu przedsiębiorca musi się liczyć z wysokim *spreadem* bankowym, kosztami banków pośredniczących oraz – w zależności od waluty – czekać na realizację transakcji nawet do 4 dni, podczas gdy instytucja płatnicza jest w stanie zrealizować taki przelew w kilka godzin, po z góry znanym koszcie i niskim *spreadzie*¹⁵. Zatem widać wyraźnie kolejną korzyść wynikającą z wprowadzonych zmian.

Za zasadne uznać należy określenie limitu na 15 tys. zł. Obniżenie obecnie obowiązującego limitu będzie miało pozytywny wpływ na zwiększenie transparentności dokonywanych transakcji, wzrost uczciwej konkurencji między przedsiębiorcami, zmniejszanie szarej strefy i w konsekwencji przyczyni się to do zwiększenia dochodów budżetu państwa. Zmniejszenie tego limitu wraz z określeniem skutków w podatkach dochodowych dla działania niezgodnego z przepisami ustawy o swobodzie działalności gospodarczej powinno sprawić, że znacząco większa część transakcji pomiędzy podmiotami gospodarczymi będzie rejestrowana na rachunkach płatniczych, co powinno pozytywnie wpłynąć nie tylko na ograniczanie szarej strefy w gospodarce, ale również pełne realizowanie obowiązków podatkowych przedsiębiorców. Rozwiązania te po-

80 mld zł. Możemy sobie zadać pytanie, jaka będzie wartość fikcyjnych faktur w roku 2016, jeśli nic się nie zmieni”. Drugie czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, www.bankier.pl, <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Rzad-ograniczyp-latnosci-gotowkowe-3476151.html>.

¹⁵ Tak M. Tyska, Od 1.1.2017 r. płatności powyżej 15 tys. zł tylko bezgotówkowo, [www.biurorach.biz.pl](http://biurorach.biz.pl), http://biurorach.biz.pl/korekta_kosztow_podatkowych_15000.

zwolą na zwiększenie skuteczności działań związanych ze zwalczaniem zjawiska unikania opodatkowania (tzw. *tax avoidance*) oraz ukrywania przychodów pochodzących z działalności gospodarczej (tzw. *tax evasion*), jak i przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Zasadnie bowiem uważa Ministerstwo Finansów, że nagminnie wykorzystuje się dotychczasowy, bardzo wysoki próg w wysokości 15 tys. euro do wykonywania płatności gotówką. Dlatego jego obniżenie do 15 tys. zł będzie pełniło także istotną funkcję prewencyjną¹⁶.

Uwzględniając powyższe – ze względu na brak możliwości osiągnięcia zakładanych celów oraz zakres ograniczenia swobody działalności gospodarczej – wprowadzenie analizowanej nowelizacji należy uznać za uzasadnione.

The obligation to make transactions via a bank account – safety of trading or restricting the freedom of economic activity?

Keywords: *bank payments, limit of cash transactions, payment account.*

Summary: *The article discusses the statutory obligation to make transactions in the economic course via the trader's payment account. It presents arguments that justify setting the limit of cash transactions at 15 000 PLN.*

¹⁶ Niższy próg transakcji gotówkowych ograniczy wyludzenia w VAT, www.vat.pl, [http://vat.pl/aktualnosci-podatkowe/2801-nizszy-prog-transakcji-gotowkowych-ograniczy-w-vat-10772/](http://vat.pl/aktualnosci-podatkowe/2801-nizszy-prog-transakcji-gotowkowych-ograniczy-wyludzenia-w-vat-10772/).

